

УДК 378:780

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.2.7>

А. А. ЗАРИЦЬКА

*кандидат педагогічних наук, доцент,
старший викладач кафедри хорового диригування та постановки голосу,
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: azarytsjka@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0003-2579-5279>*

ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ВОКАЛЬНО-АНСАМБЛЕВОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті визначено сутність професійного становлення бакалаврів музичного мистецтва. Висвітлено специфіку вокально-ансамблевої підготовки студентів у процесі творчої діяльності, що передбачає поєднання теоретичних знань та практичних навичок, набуття необхідних фахових компетенцій. Виокремлено основні педагогічні принципи вокально-ансамблевої підготовки студентів освітнього ступеня бакалавр. Використання запропонованих педагогічних принципів сприятиме ефективній підготовці бакалаврів до керівництва вокальними ансамблями, забезпечуватиме реалізацію творчого потенціалу майбутніх фахівців. Основними педагогічними принципами вокально-ансамблевої підготовки бакалаврів музичного мистецтва виокремлено: принцип єдності колективного музикування, принцип систематичної вокально-професійної спрямованості, принцип цілісності вокально-ансамблевого розвитку, принцип дотримання творчого іміджу, принцип вокально-імпровізаційних практик, принцип художньо-виконавської інтерпретації музичного твору, принцип педагогічної рефлексії, принцип художньо-творчої самореалізації, принцип стимулювання музичного смаку. Акцентовано увагу на доцільності систематичного використання методичних прийомів у роботі з вокальним ансамблем, які дозволяють студентам розвивати не лише вокально-технічні вміння, але й уміння художньо-виразового виконавства. Готовність бакалаврів музичного мистецтва до практичної діяльності з вокальним ансамблем визначається високим рівнем музично-теоретичних та вокально-ансамблевих знань, практико-методичних умінь та навичок, здатністю до використання сучасних інтерактивних технологій. Доведено, що лише комплексне забезпечення педагогічних принципів може стати основою якісної вокально-ансамблевої підготовки та формування в бакалаврів музичного мистецтва художньо-виконавського досвіду.

Ключові слова: бакалавр музичного мистецтва, професійне становлення, вокальний ансамбль, педагогічні принципи, вокально-ансамблева підготовка.

Вступ

На сучасному етапі модернізації освітньої галузі суспільно значущим є пошук шляхів підвищення якості підготовки фахівців, зокрема бакалаврів музичного мистецтва. Пріоритетним завданням вищої школи є удосконалення освітнього процесу у відповідності з сучасними міжнародними вимогами, а саме, використанні нових форм та моделей навчання. [Liudmyla I. Berezovska¹ at all. : 117]. Важливого значення набуває орієнтація вищої мистецько-педагогічної освіти на підготовку сучасного педагога, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного на високому рівні впроваджувати сучасні музично-педагогічні технології. Вагомим чинником успішної професійної діяльності бакалаврів музичного мистецтва є не лише оволодіння базовими теоретичними та практичними компетентностями, але

й комплексом особистісних якостей, таких як здатність до музично-творчого самовдосконалення, педагогічної самореалізації, культурно-світоглядної спрямованості. У сучасних дослідженнях, культуроцентризм мистецької освіти визначається «як системоутворювальний компонент нормативної системи компетенцій, спрямованих на формування особистості як цілісного і творчого суб'єкта художньої культури» [Падалка, Зайцева 2020 : 5]. Майбутній фахівець в галузі культури і мистецтва, керівник вокального колективу чи ансамблю повинен володіти навичками натхненного ансамблевого музикування, стимулювання мотиваційної сфери, що виражається у здатності викликати почуття особистісної цінності в учасників колективу, відчутті художньої насолоди та емоційно-творчого самовираження в спільній творчій діяльності.

1. Постановлення проблеми

Формування вокально-ансамблевих навичок бакалаврів музичного мистецтва у закладах вищої освіти відбувається під час вивчення фахових дисциплін, таких як «Академічний хор», «Вокально-ансамблевий практикум», «Практика роботи з хором» та інші. Вважаємо, що систематизація педагогічних принципів вокально-ансамблевої підготовки сприятиме ефективному формуванню професійних компетентностей бакалаврів музичного мистецтва.

Звернення до означеної тематики зумовлюється необхідністю вирішення низки протиріч, а саме:

- між стрімко зростаючими вимогами до фахової підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва та усталеною практикою вокально-ансамблевого навчання;

- між традиційною вокально-виконавською підготовкою студентів та їх готовністю до реалізації набутих знань, умінь та навичок в процесі практичної вокально-ансамблевої діяльності;

- між потребою формування вокально-ансамблевого досвіду та недостатністю в системі підготовки бакалаврів музичного мистецтва відповідного методичного забезпечення.

2. Аналіз попередніх досліджень

Чимало науковців досліджували питання професійної підготовки майбутнього фахівця у галузі музичного мистецтва, серед яких А. Болгарський, Г. Падалка, Л. Рибалко, Н. Сегеда та ін. Питання мистецької освіти знайшли своє ґрунтовне висвітлення у працях О. Олексюк, О. Рудницької, О. Отич, О. Ростовського, О. Щолохової та ін. Особливий інтерес для нас становлять праці, присвячені методиці підготовки керівників музичних колективів, а саме дослідження Н. Білої, А. Козир, Л. Паньків, Т. Пляченко, С. Сисоевої, Л. Шаміна, Н. Штурман та ін., в яких висвітлюються питання змісту підготовки сучасних фахівців, принципи та шляхи формування ансамблевих навичок.

Аналіз наукової літератури засвідчує, що питанням пов'язаним із фаховою підготовкою майбутніх фахівців музичного мистецтва було приділено велику увагу. Проте, зауважимо, що обґрунтування педагогічних принципів вокально-ансамблевої підготовки як основи успішної професійної діяльності бакалавра

музичного мистецтва не знайшло достатнього висвітлення.

Метою статті є теоретичне обґрунтування педагогічних принципів вокально-ансамблевої підготовки бакалаврів музичного мистецтва. Для досягнення мети були поставлені такі завдання: проаналізувати та узагальнити досвід вітчизняних науковців щодо організації та змістової наповненості освітнього процесу під час вокально-ансамблевої підготовки, розкрити сутність та виокремити педагогічні принципи вокально-ансамблевої підготовки бакалаврів музичного мистецтва.

3. Результати та дискусії

Вокально-ансамблева підготовка є однією зі складових частин загального процесу професійної підготовки бакалаврів музичного мистецтва. Співацький голос складається з трьох основних компонентів – звуковисотності, гучності і тембру, які життєво необхідні для хорошого функціонування голосу, повинен адаптуватися до різноманітних ситуацій [Bele]. Спів в ансамблі є найпоширенішим видом музично-практичної діяльності, в процесі якої відбувається взаємодія учасників з творами вокального мистецтва, формується здатність самовиражатися в умовах колективної творчості. Практична робота в вокальному ансамблі формує здатність бакалаврів до творчої, організаційно-педагогічної, художньо-продуктивної професійної діяльності; стимулює теоретичну і практичну готовність студентів до керівництва музично-творчими колективами (професійними, навчальними, аматорськими); сприяє оволодінню інтонаційно-слуховими, колективно-ансамблевими виконавськими навичками, ладо-гармонічними, емоційно-емпатійними уявленнями та відчуттями, засвоєнню методів та принципів організації музично-творчого колективу; опануванні уміннями художньо-естетичної виконавської інтерпретації музичного твору.

Для забезпечення ефективної вокально-ансамблевої підготовки бакалаврів музичного мистецтва важливого значення набуває дотримання педагогічних принципів, які б сприяли професійному становленню та реалізації майбутніх фахівців у сфері музичного мистецтва. Слід зазначити, спираючись на дослідження науковців, що класифікацію педагогічних прин-

ципів умовно можна розділити на дві групи – загальні (навчальні та виховні) та спеціальні (специфічні для окремого виду діяльності).

Принцип є вихідним положенням будь-якої теорії, вчення, наукового дослідження, світогляду людини. У навчальній діяльності принцип розглядаємо, як систему вихідних, основних дидактичних вимог, установок, що забезпечує ефективність освітнього процесу. У дослідженнях академіка С. Гончаренка зазначається, що «вітчизняна педагогічна наука розкриває систему дидактичних принципів, виходячи з наукового розуміння суті виховання й навчання. Ця система ґрунтується на принципах: зв'язку змісту й методів навчання з національною культурою і традиціями; виховуючого характеру навчання, науковості, систематичності, наступності, свідомості й активності учнів, наочності, доступності, індивідуалізації процесу навчання, уважного вивчення інтересів, здібностей, нахилів кожного учня» [Гончаренко : 270].

О. Негребська досліджуючи завдання сучасної мистецької школи виділяє основні принципи навчання, з-поміж яких: принцип єдності навчання освіти та виховання; принцип науковості; принцип доступності; принцип систематичності навчання; принцип усвідомленості та активності учня; принцип наочності; принцип ґрунтовності засвоєння навчального матеріалу; принцип зв'язку навчання з життям; принцип спонукання до творчого самовираження [Негребська :162].

У своєму дослідженні Н. Бітько виокремлює такі специфічні принципи «впровадження яких буде сприятливе для розвитку вокального мислення майбутніх учителів музичного мистецтва ми відносимо: принцип цілеспрямованості, принцип індивідуальної націленості, принцип мультиактивності, принцип усвідомленості, принцип творчої самореалізації та принцип аксіологізації».[Бітько : 2019]

Г. Падалка до провідних педагогічних принципів акмеологічно спрямованого навчання мистецтва відносить: принцип акмеологічного цілепокладання художньої діяльності, принцип акмеологічного усвідомлення мистецьких цінностей, принцип акмеологічної регуляції художньої діяльності. Та зауважує, що «означені принципи складають цілісну систему, оскільки охоплюють навчальний процес все-

бічно, цілісно, відображаючи його мотиваційний, пізнавальний (інтелектуальне осмислення, емоційне переживання, оцінювання) і творчий аспекти» [Падалка 2010 : 10].

Н. Соболев, наголошує на важливості принципу креативності в поєднанні з принципом художньо-творчої індивідуалізації, що є необхідним для творчого розвитку майбутнього фахівця, та зауважує, що «людина, яка долучається до творчого процесу на різних рівнях, повинна бути відкритою до творчих експериментів і виявляти креативність і винахідливість у реалізації власних задумів, в осягненні чужих задумів, у трактуванні художніх явищ» [Соболев : 274].

Спираючись на дослідження науковців, виокремлюємо специфічні педагогічні принципи вокально-ансамблевої підготовки бакалаврів музичного мистецтва, а саме: принцип єдності колективного музикування, принцип систематичної вокально-професійної спрямованості, принцип цілісності вокально-ансамблевого розвитку, принцип дотримання творчого стилю, принцип вокально-імпровізаційних практик, принцип художньо-естетичної виконавської інтерпретації музичного твору, принцип педагогічної рефлексії, принцип художньо-творчої самореалізації, принцип стимулювання музичного смаку.

Принцип єдності колективного музикування виражається в налаштуванні взаємного порозуміння між керівником ансамблю і його учасниками. Орієнтація на цей принцип спрямовує зусилля вокального ансамблю на його виконавську діяльність як в межах навчального закладу, так і для більш широкого кола слухачів, що посилює умотивованість учасників колективу до систематичної праці. Важливим напрямком діяльності вокального ансамблю є посилення контактів між студентами та спеціалізованими закладами музично-творчого спрямування. Важливе значення має встановлення позитивних стосунків між учасниками ансамблю. Відповідно, керівник вокального колективу повинен володіти методиками упередження й розв'язання конфліктних ситуацій, організації з кола учасників музикування цілісного творчого колективу, поєднаного спільною метою, цілями, творчими ідеями.

Принцип систематичної вокально-професійної спрямованості, в якому відображаються

особливості фахової роботи керівника вокального ансамблю, а також зміст практичної діяльності, що залежить від складу учасників вокального ансамблю, від їхнього рівня підготовки, природних даних. Цей принцип базується на інтеграції теоретичних та практичних аспектів музичної діяльності, відтворенні міжпредметних зв'язків, засвоєнні вокально-творчої та практичної діяльності у сфері професійної взаємодії, що дасть змогу набути певного особистісного досвіду, уміння самостійного здобуття нових знань і вироблення необхідних навичок вокально-ансамблевого виконавства, моделювання нових ситуацій майбутньої професії, проектування та застосування сучасних технологій у роботі з вокальним ансамблем. Реалізація цього принципу залежить від володіння специфікою вокальної та мішаної форм музикування, здатності враховувати вікові й індивідуальні особливості розвитку музичних здібностей, художнього мислення, формування виконавських навичок у школярів, які мають різні фізіологічні та інтелектуальні особливості.

Принцип цілісності вокально-ансамблевого розвитку, зумовлений особливостями організації гуртків вокально-творчого спрямування, коли керівник зустрічається з різноманітними ситуаціями (бажання учнів, ступінь розвитку їхніх музичних здібностей, характер організаційно-матеріального забезпечення занять тощо), має орієнтуватись на загальні настанови та специфічні складники, які зумовлюють урахування особливостей психології й методики роботи із музичними колективами різного типу. Вважаємо, що в основу вирішення цих проблем має бути покладено діалектичну сполуку загального й специфічного, а саме: усвідомлення принципів організації роботи з музичними колективами різних типів та формування певного комплексу конкретних навичок і вмінь, базових для занять з типовими різновидами молодіжних аматорських груп. Отже, досягнення цілісності вокально-ансамблевого розвитку є умовою досягнення ефективності в роботі з вокальними ансамблями, спроможності фахівця організувати вокально-ансамблеву діяльність різних жанрів і типів (класичний, естрадний, народний; вокальний, інструментальний, вокально-інструментальний).

Принцип дотримання творчого стилю виражається у педагогічному спілкуванні, що є ефективним джерелом розвитку особистості, має певні складності в умовах сумісної творчої виконавсько-музичної діяльності, яка стимулює виплиск емоцій, індивідуальних почуттів, проявів самолюбства тощо. Творчий стиль керівника виражається в здатності бути переконливим щодо дотримання основ культури поведінки й спілкування, вміти активізувати навички самоконтролю в школярів, координації прагнень окремих учасників ансамблю. Зазначимо, що у певних навчальних ситуаціях, які виникають на різних етапах роботи ансамблю над твором, виникають різні вимоги до стилю спілкування та міри самостійності музикантів, зумовлені необхідністю приймати відповідальність за ті чи інші рішення. Отож, залежно від обставин та специфіки фахової діяльності, важливо забезпечити здатність майбутніх фахівців до забезпечення творчого стилю спілкування, поєднаного з вимогливістю, наполегливим досягненням якості виконавських дій юних музикантів, що зумовлює його визначення саме педагогічним творчим спілкуванням, та його значущість для успішного керівництва діяльністю творчого колективу в різних ситуаціях.

Принцип художньо-виконавської інтерпретації музичного твору. Вокально-ансамблеві твори можуть мати різноманітні інтерпретаційні інваріанти, керівник ансамблю та учасники мають власні уявлення щодо концепції та трактуванні художнього твору. Так, виходячи із завдання стимуляції самостійності й активності юних музикантів, на етапі розробки виконавського плану керівник має виконувати роль організатора, який координує процес обговорення й узагальнює його результати. Натомість, керуючись потребою досягнення одноманітних, узгоджених і підпорядкованих художній задачі дій у процесі роботи над твором та у виконавстві, керівнику важливо застосувати власний авторитет і приймати остаточні рішення, досягаючи їх виконання. Необхідність такого авторитарного підходу диктується специфікою діяльності диригента.

Принцип художньо-творчої самореалізації, який відображає специфіку формування творчої особистості, реалізацію її потенціалу. Цей принцип орієнтує на здійснення педагогічного

впливу, узгодженого з власними тенденціями розвитку студентів, а також на необхідність ініціювати їхню творчу активність, навчати технології самоосвіти, самовиховання, здатності до рефлексії та самокорекції. З цього погляду, зміст навчальних завдань має стимулювати генерування нових ідей, пошук нетрадиційних шляхів розв'язання проблемних ситуацій, спрямовуватися на зміцнення мотивації студентів, їхніх характерологічних особливостей, розвиток дивергентного мислення. Реалізації цього принципу в практичній діяльності сприяє аналіз змісту навчального матеріалу з метою його креативного посилення, застосування навчальних і творчих задач, методів і прийомів стимулювання творчої активності учнів, використання завдань психологічної діагностики для розвитку творчих якостей особистості.

Принцип стимулювання музичного смаку. Враховуючи факт легкої доступності до різноманітних музичних вражень, яка існує у сучасної молоді, та досить типову для школярів неготовність сприймати критично ті, далеко не завжди художньо-цінні явища, які активно нав'язуються широкому колу слухачів мас-медіа, керівник в доборі репертуару, як правило, стоїть перед вибором. З одного боку – у виборі репертуару фахівець має орієнтуватись на ті твори, які подобаються учасникам ансамблю – заради підтримки їхнього інтересу до участі в заняттях, враховуючи, що вони нерідко несуть в собі негативний відтінок (банальність, примітивізм тощо). З іншого боку, це мають бути художньо цінні твори, на яких повинно виховувати художній смак школярів, збагачувати їх обізнаність з різноманітними стилями: від популярної класичної музики до естрадних та народних пісень у таких обробках, які відповідають можливостям виконавців та актуальному складу ансамблю. З цього виходить, що, по-перше, майбутній керівник

має бути широко ознайомленим із сучасними молодіжними стилями та репертуаром колективів різного типу, по-друге – він має мати розвинений смак і здатність аргументувати своє оцінне ставлення до музичних феноменів різної якості; по-третє – має володіти навичками аранжування або перекладу творів для актуального складу виконавців. Отже, окрім вміння добирати репертуар, важливо формувати у студентів художній смак, критичне мислення, здатність до творчої переробки музичного матеріалу, до логічного й переконливого аргументування свого відношення до різноманітних музичних стилів, жанрів, виконавців, володіти навичками культури дискутування.

Висновки

Отже, впровадження педагогічних принципів вокально-ансамблевої підготовки в освітній процес, а саме: принцип єдності колективного музикування, принцип систематичної вокально-професійної спрямованості, принцип цілісності вокально-ансамблевого розвитку, принцип дотримання творчого стилю, принцип художньо-виконавської інтерпретації музичного твору, принцип художньо-творчої самореалізації, принцип стимулювання музичного смаку, сприятиме підготовці сучасного, різностороннього, креативного та творчого фахівця, який зможе здійснювати фахову діяльність на високому професійному рівні. Доведено, що лише комплексне забезпечення педагогічних принципів може стати основою якісної вокально-ансамблевої підготовки та формування в бакалаврів музичного мистецтва професійних якостей.

Зазначені принципи можуть бути використані в подальших наукових розвідках, присвячених питанням впровадження в освітній процес комплексної системи формування вокально-ансамблевої компетентності бакалаврів музичного мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бітько Н.Г. Педагогічні принципи розвитку вокального мислення майбутніх учителів музичного мистецтва. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання* : наукове видання. Суми : ФОП Цьома С. П., 2019. Вип. 1–2 (13–14). С. 157–167.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997, 366 с.
3. Негребська О. Педагогічні принципи викладання в мистецькій школі. *Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі*: зимові диспути: тези доп. II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 4-5 лютого 2021 р. Дніпро, Україна, 2021. Т. 2. 479 с.
4. Падалка Г.М. Акмеологічна арт-педагогіка: предмет, принципи, методичні підходи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти* : збірник. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. Вип. 10 (15). С. 9–14.

5. Падалка Г.В., Зайцева А.В. Культурологічні виміри проєктивного моделювання мистецької освіти. *Культура і сучасність* : альманах. № 1. Київ : ІДЕЯ ПРИНТ, 2020. С. 3-6.
6. Irene Velsvik Bele. (2008). The Teacher's Voice: Vocal training in teacher education. *Scandinavian Journal of Educational Research* 52:1, pages 41-57.
7. Berezovska Liudmyla, Kondratska Galyna, Zarytska Anna, Volkova Kateryna & Matsevko Taras (2020). Introduction of New Forms of Education in Modern Higher and Vocational Education and Training. *International Journal of Higher Education*, Vol. 9, No. 7. 107-118. URL: <https://doi.org/10.5430/ijhe.v9n7p107> (дата звернення: 26.03.2021).

REFERENCES

1. Bitko, N.H. (2019). Pedagogichni pryntsyipy rozvytku vokalnogo myslennia maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Pedagogical principles of development of vocal thinking of future teachers of music art] *Aktualni pyttannya mystetskoï osvity ta vykhovannia : naukove vydannia – Current issues of art education and upbringing: a scientific publication*, 1–2 (13–14), 157–167 [in Ukrainian].
2. Honcharenko, S. (1997). Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary] [in Ukrainian].
3. Nehrebska, O. (2021). Pedagogichni pryntsyipy vykladannia v mystetskii shkoli [Pedagogical principles of teaching in art school]. *Intehratsiia osvity, nauky ta biznesu v suchasnomu seredovyschi: zymovi dysputy [Integration of education, science and business in the modern environment: winter disputes] Theses add. II International Scientific and Practical Internet Conference 2*, 479 [in Ukrainian].
4. Padalka, G. (2010). Akmeolohichna art-pedahohika: predmet, pryntsyipy, metodychni pidkhody [Acmeological art pedagogy: subject, principles, methodical approaches]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriya 14: Teoriia i metodyka mystetskoï osvity – Scientific journal of the National Pedagogical University named after MP Drahomanov. Series 14: Theory and methods of art education*, 10 (15), 9-14 [in Ukrainian].
5. Padalka, G., Zaytseva, A. (2020). Culturological dimensions of projective modeling of art education [Cultural dimensions of projective modeling of art education]. *Kultura i suchasnist – Culture and modernity*, 1, 3-6 [in Ukrainian].
6. Irene Velsvik Bele (2008). The Teacher's Voice: Vocal training in teacher education. *Scandinavian Journal of Educational Research* 52:1, 41-57.
7. Berezovska Liudmyla, Kondratska Galyna, Zarytska Anna, Volkova Kateryna & Matsevko Taras (2020). Introduction of New Forms of Education in Modern Higher and Vocational Education and Training. *International Journal of Higher Education*, Vol. 9, No. 7. 107-118. Retrieved from <https://doi.org/10.5430/ijhe.v9n7p107> (Last accessed: 26.03.2021)

A. A. ZARYTSKA

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer of the Choral Conducting and Sound Production Department,
Municipal Higher Educational Institution "Lutsk Pedagogical College"
of the Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine
E-mail: azarytsjka@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0003-2579-5279>*

PEDAGOGICAL PRINCIPLES OF VOCAL AND ENSEMBLE TRAINING OF MUSICAL ART BACHELORS

The article defines the essence of professional development of musical art bachelors. The specifics of vocal-ensemble training of students in the process of creative activity are highlighted, which provides a combination of the theoretical knowledge and practical skills, acquisition of the necessary professional competencies. The main pedagogical principles of vocal-ensemble training of bachelor's degree students are introduced. The use of the proposed pedagogical principles will contribute to the effective preparation of bachelors to lead vocal ensembles, also it will ensure the realization of the creative potential of future leaders of musical ensembles. The main pedagogical principles of vocal-ensemble training of musical art bachelors are: the principle of unity of collective music making, the principle of systematic vocal-professional orientation, the principle of integrity of vocal-ensemble development, the principle of creative image, the principle of artistic and aesthetic performance interpretation of a musical work, the principle of artistic and creative self-realization, the principle of musical taste stimulating. Emphasis is placed on the expediency of systematic use of methodological techniques in work with a vocal ensemble, which allow students to develop not only vocal and technical skills, but also the skills of artistic expression. The readiness of musical art bachelors for practical activities with a vocal ensemble is determined by a high level of music-theoretical and vocal-ensemble knowledge, practical and methodological skills, ability to use modern interactive technologies. It is proved that only the comprehensive provision of pedagogical principles can become the basis of high-quality vocal-ensemble training and the formation of artistic-performance experience in musical art bachelors.

Key words: bachelor of musical art, professional development, vocal ensemble, pedagogical principles, vocal-ensemble training.

*Стаття надійшла до редакції 04.04.2021
The article was received 04.04.2021*